Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 13. decembra 2012 *

„Spoločná poľnohospodárska politika — Integrovaný systém spravovania a kontroly — Zníženia a vylúčenia v prípade porušenia pravidiel krížového plnenia — Zodpovednosť za škodu spôsobenú treťou osobou“

Vo veci C-11/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím College van Beroep voor het bedrijfsleven (Holandsko) z 12. októbra 2011 a doručený Súdnemu dvoru 4. januára 2012, ktorý súvisí s konaním:

Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost

proti

Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano, sudcovia A. Borg Barthet, E. Levits, J.-J. Kasel a M. Safjan (spravodajca),

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— holandská vláda, v zastúpení: C. S. Schillemans a C. Wissels, splnomocnené zástupkyne,

— Európska komisia, v zastúpení: B. Burggraaf a H. Tserepa-Lacombe, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: holandčina.

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 23 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 73/2009 z 19. januára 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory pre poľnohospodárov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa ustanovujú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1782/2003 (Ú. v. EÚ L 30, s. 16).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost (ďalej len „Maatschap“) na jednej strane a Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ďalej len „Staatssecretaris“) na druhej strane vo veci zníženia pomoci, ktorá bola poskytnutá spoločnosti Maatschap v zmysle spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Právny rámec

Nariadenie (ES) č. 1782/2003

3 Článok 6 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003 z 29. septembra 2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001 (Ú. v. EÚ L 270, s. 1; Mim. vyd. 03/040, s. 269) vo svojom pôvodnom znení stanovoval:

„Ak sa nedodržujú základné požiadavky týkajúce sa správy alebo dobrého poľnohospodárskeho a ekologického stavu z dôvodu jednania alebo opomenutia, ktoré možno priamo pričítať príslušnému poľnohospodárovi, je celková výška priamych platieb, ktoré sa majú poskytnúť v kalendárnom roku, v ktorom je nedodržanie zistené, znížená alebo zrušená po použití článkov 10 a 11 v súlade s vykonávacími pravidlami stanovenými v článku 7.“

4 Článok 6 ods. 1 nariadenia č. 1782/2003, zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 146/2008 zo 14. februára 2008 (Ú. v. EÚ L 46, s. 1), mal od 1. apríla 2008 takéto znenie:

„Ak sa kedykoľvek v danom kalendárnom roku (ďalej len ‚príslušný kalendárny rok‘) nedodržia zákonné požiadavky týkajúce sa správy alebo dobrého poľnohospodárskeho a ekologického stavu a za toto nedodržanie je svojou činnosťou alebo opomenutím priamo zodpovedný poľnohospodár, ktorý podal žiadosť o podporu v príslušnom kalendárnom roku, celková výška priamych platieb, ktoré sa… tomuto poľnohospodárovi majú poskytnúť, sa zníži alebo zruší v súlade s podrobnými pravidlami stanovenými v článku 7.

Prvý pododsek sa vzťahuje aj na prípady, keď je za dané nedodržanie požiadaviek svojou činnosťou alebo opomenutím priamo zodpovedná osoba, na ktorú alebo od ktorej sa poľnohospodárska pôda previedla.

…

Na účely tohto odseku pojem ‚prevod‘ znamená akýkoľvek druh transakcie, ktorou poľnohospodárska pôda prestáva byť k dispozícii prevodcovi.“

5 Nariadenie č. 1782/2003 bolo od 1. januára 2009 zrušené nariadením č. 73/2009.

Nariadenie č. 146/2008

6 Odôvodnenia 2 a 3 nariadenia č. 146/2008 znejú takto:

„(2) Článkom 44 ods. 3 nariadenia [č. 1782/2003] sa ustanovuje, že pozemky zodpovedajúce hektárom, na ktoré možno poskytnúť podporu, musia mať poľnohospodári k dispozícii počas obdobia aspoň desiatich mesiacov. Prax ukázala, že táto podmienka zakladá riziko obmedzenia fungovania trhu s pozemkami a spôsobuje významnú administratívnu záťaž pre dotknutých poľnohospodárov a správne orgány. Napriek tomu a s cieľom predchádzať dvojitým nárokom vo vzťahu k rovnakým pozemkom by sa mal stanoviť deň, ku ktorému by poľnohospodári mali mať pozemky k dispozícii. Bolo by vhodné, aby členské štáty určili tento deň, ktorý by mal predchádzať dňu stanovenému ako koniec lehoty na zmenu a doplnenie žiadostí o poskytnutie podpory. Rovnaké pravidlo by sa malo uplatňovať aj na členské štáty uplatňujúce režim jednotných platieb na plochu.

(3) Z dôvodu skrátenia lehoty, počas ktorej má poľnohospodár mať k dispozícii pozemky zodpovedajúce hektárom, na ktoré možno poskytnúť podporu podľa režimu jednotných platieb aj režimu jednotných platieb na plochu na jeden deň, je potrebné objasniť pravidlá zodpovednosti v rámci krížového plnenia v prípade prevodu pôdy počas daného kalendárneho roka. Preto by malo byť jasné, že poľnohospodár, ktorý podal žiadosť o poskytnutie podpory, by mal byť voči príslušnému orgánu zodpovedný za akékoľvek nedodržanie požiadaviek krížového plnenia v danom kalendárnom roku pre všetku poľnohospodársku pôdu uvedenú v žiadosti o pomoc. Toto by však nemalo brániť súkromným právnym dojednaniam medzi daným poľnohospodárom a osobou, na ktorú alebo od ktorej sa poľnohospodárska pôda previedla.“

Nariadenie (ES) č. 796/2004

7 Nariadenie Komisie (ES) č. 796/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania krížového plnenia, modulácie a integrovaného správneho a kontrolného systému ustanoveného v nariadení č. 1782/2003 a ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá pre vykonávanie krížového plnenia ustanoveného v nariadení Rady (ES) č. 479/2008 (Ú. v. EÚ L 141, s. 18; Mim. vyd. 03/044, s. 243), zmenené a doplnené nariadením Komisie (ES) č. 1266/2008 zo 16. decembra 2008 (Ú. v. EÚ L 338, s. 34), sa týka pravidiel uplatňovania sankcií v prípade nedodržania pravidiel súvisiacich s krížovým plnením.

8 Podľa odôvodnení 56 a 57 tohto nariadenia:

„(56) Systém obmedzení a výnimiek predpokladaných v nariadení (ES) č. 1782/2003 s ohľadom na povinnosti krížového plnenia sleduje odlišný cieľ, menovite podnietiť poľnohospodárov dodržiavať už existujúcu legislatívu v iných oblastiach krížového plnenia.

(57) Zníženia a vylúčenia by sa mali stanoviť s ohľadom na princíp proporcionality a v prípade podmienok určovania vhodnosti, zvláštne problémy, spojené s prípadmi vyššej moci, ako aj výnimočnými a prirodzenými okolnosťami. V prípade krížových plnení povinnosti zníženia a vylúčenia by sa mali uplatňovať len v prípade keď poľnohospodár koná úmyselne alebo z nedbanlivosti. Zníženia alebo vylúčenia by sa mali stupňovať podľa závažnosti zisteného nedostatku a mali by viesť až k celkovému vylúčeniu z jedného alebo niekoľkých režimov podpory na určité obdobie. Mali by, s ohľadom na podmienky vhodnosti, vziať do úvahy zvláštnosti rôznych režimov podpory.“

Nariadenie č. 73/2009

9 Odôvodnenie 3 nariadenia č. 73/2009 stanovuje:

„V nariadení (ES) č. 1782/2003 sa ustanovila zásada, že poľnohospodári, ktorí nedodržiavajú určité požiadavky v oblasti zdravia ľudí, zvierat a rastlín, životného prostredia a životných podmienok zvierat, podliehajú zníženiu priamej podpory alebo vylúčeniu z nároku na ňu. Tento systém ‚krížového plnenia' predstavuje neoddeliteľnú súčasť podpory Spoločenstva na základe priamych platieb, a preto by sa mal zachovať. Zo skúseností však vyplynulo, že mnoho požiadaviek v rámci krížového plnenia sa netýka dostatočne poľnohospodárskej činnosti alebo poľnohospodárskej pôdy, alebo sa týka skôr vnútroštátnych orgánov ako poľnohospodárov. Je preto vhodné upraviť rozsah pôsobnosti krížového plnenia."

10 Článok 23 nariadenia č. 73/2009 nazvaný „Zníženie platieb alebo vylúčenie z nároku na ne v prípade nedodržania pravidiel krížového plnenia" v odseku 1 stanovuje:

„Ak sa kedykoľvek v danom kalendárnom roku (ďalej len ‚príslušný kalendárny rok') nedodržia povinné požiadavky na hospodárenie alebo požiadavky týkajúce sa dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu a za toto nedodržanie je svojim konaním alebo opomenutím priamo zodpovedný poľnohospodár, ktorý podal žiadosť o podporu v príslušnom kalendárnom roku, celková suma priamych platieb, ktoré… tomuto poľnohospodárovi poskytli alebo sa mu majú poskytnúť, sa zníži alebo vylúči v súlade s podrobnými pravidlami ustanovenými v článku 24.

Prvý pododsek sa vzťahuje aj na prípady, keď je za dané nedodržanie požiadaviek svojim konaním alebo opomenutím priamo zodpovedná osoba, na ktorú alebo od ktorej sa poľnohospodárska pôda previedla.

Na účely tohto odseku znamená pojem ‚prevod' akýkoľvek druh transakcie, ktorou poľnohospodárska pôda prestáva byť k dispozícii prevádzajúcemu.

Odchylne od druhého pododseku sa v prípade, ak osoba, ktorá je priamo zodpovedná za takéto konanie alebo opomenutie, predložila v príslušnom kalendárnom roku žiadosť o podporu, zníženie alebo vylúčenie od roku 2010 uplatňuje na celkové sumy priamych platieb, ktoré sa tejto osobe poskytli alebo sa jej majú poskytnúť."

11 Článok 24 tohto nariadenia nazvaný „Podrobné pravidlá týkajúce sa znížení a vylúčení v prípade nedodržania pravidiel krížového plnenia" stanovuje:

„1. Podrobné pravidlá týkajúce sa znížení a vylúčení uvedených v článku 23 sa ustanovia v súlade s postupom uvedeným v článku 141 ods. 2. V tejto súvislosti sa vezme do úvahy závažnosť, rozsah, trvanie a opakovanie zisteného nedodržania pravidiel, ako aj kritériá stanovené v odsekoch 2, 3 a 4 tohto článku.

2. V prípade nedbanlivosti nepresiahne miera zníženia 5 % a v prípade opakovaného nedodržania 15 %.

…

3. V prípade úmyselného nedodržania pravidiel nie je miera zníženia v zásade nižšia ako 20 % a môže viesť až k úplnému vylúčeniu z jedného alebo viacerých režimov podpory a môže sa uplatňovať jeden alebo viac kalendárnych rokov.

…"

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

12 Občianskoprávna spoločnosť L. Oosthoek en J. P. Groen (ďalej len „Oosthoek/Groen“) prenajala spoločnosti Maatschap poľnohospodársky pozemok, aby na ňom mohla Maatschap pestovať cibuľu. Nájomná zmluva obsahovala podmienku, ktorá spoločnosti Oosthoek/Groen umožňovala pokračovať v orbe na tomto pozemku a rozhádzať na ňom niekoľko dávok hnojiva. Zmluvné strany sa dohodli, že nájomná zmluva začne platiť 1. januára 2009, ale že nájomca Maatschap začne tento pozemok skutočne využívať až po uskutočnení orby.

13 Oosthoek/Groen skutočne rozhádzala hnojivo na dotknutom pozemku, orba však nebola uskutočnená v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou stanovujúcou používanie hnojiva, ktoré produkuje menej skleníkových plynov. Spoločnosti Oosthoek/Groen bola z tohto dôvodu uložená pokuta.

14 Maatschap, ktorá začala využívať uvedený pozemok na začiatku marca 2009, podala žiadosť o priame platby na rok 2009 najmä na dotknutý pozemok. Podľa vnútroštátneho rozhodnutia sa Maatschap dozvedela o porušení, ktorého sa dopustila Oosthoek/Groen, až z listu Staatssecretaris z 23. novembra 2009, ktorým ju informoval o prípadnom znížení priamych platieb pre porušenie vnútroštátnej právnej úpravy z dôvodu nepožívania hnojiva, ktoré produkuje menej skleníkových plynov.

15 Rozhodnutím z 3. marca 2010 Staatssecretaris uplatnil v prípade spoločnosti Maatschap zníženie priamych platieb o 20 % z dôvodu porušenia povinných požiadaviek v oblasti poľnohospodárstva vzhľadom na uvedené porušenie. Listom z 8. marca 2010 Maatschap podala sťažnosť proti uvedenému rozhodnutiu. Rozhodnutím z 1. apríla 2010 Staatssecretaris vyhlásil túto sťažnosť za nedôvodnú. Maatschap preto proti uvedenému rozhodnutiu podala žalobu na vnútroštátny súd.

16 Vnútroštátny súd sa domnieva, že Oosthoek/Groen treba kvalifikovať ako prevádzateľa poľnohospodárskej pôdy v zmysle článku 23 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 73/2009. Priame platby vyplatené spoločnosti Maatschap by sa mali preto znížiť alebo vylúčiť z dôvodu nedodržania povinných požiadaviek v oblasti poľnohospodárstva, ktorého sa dopustila Oosthoek/Groen. Uvedený súd sa domnieva, že na základe vyhlásení zodpovedných zástupcov tejto spoločnosti, ktoré poskytli oddeleniu všeobecnej kontroly, možno odôvodnene dospieť k záveru o úmyselnom nedodržaní týchto požiadaviek uvedenou spoločnosťou.

17 Keďže sa nepreukázalo, že Maatschap mala účasť na porušení, ktorého sa dopustila Oosthoek/Groen, vnútroštátny súd má určité pochybnosti týkajúce sa možnosti uplatnenia zníženia priamych platieb za úmyselné nedodržanie povinných požiadaviek v oblasti poľnohospodárstva voči spoločnosti Maatschap, ktorá nie je pôvodcom tohto porušenia.

18 Vnútroštátny súd najmä uvádza, že podľa odôvodnení 56 a 57 nariadenia č. 796/2004 systém obmedzení a výnimiek má za cieľ podnecovať poľnohospodárov dodržiavať už existujúcu legislatívu v iných oblastiach krížového plnenia a že tento systém je stanovený s ohľadom na zásadu proporcionality. Na jednej strane zníženia a vylúčenia možno uplatniť len v prípade, keď poľnohospodár koná z nedbanlivosti alebo úmyselne, a na druhej strane musia byť primerané závažnosti zisteného nedostatku.

19 Podľa vnútroštátneho súdu existujú dve možnosti výkladu článku 23 nariadenia č. 73/2009, a to buď v tom zmysle, že porušenie, ktorého sa dopustila Oosthoek/Groen, treba pripísať priamo spoločnosti Maatschap, alebo že tejto spoločnosti sa má pripísať len samotné nedodržanie povinných požiadaviek v oblasti poľnohospodárstva.

20 Za týchto okolností College van Beroep voor het bedrijfsleven rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 23 ods. 1 nariadenia č. 3/2009… vykladať v tom zmysle, že voči poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci, sa uplatní zníženie alebo vylúčenie, aké by sa v súvislosti so zisteným porušením uplatnilo voči subjektu, ktorý skutočne porušil zákon a na ktorého alebo od ktorého sa pozemky previedli, ak by sám podal žiadosť? Alebo toto ustanovenie znamená iba to, že za zodpovedného za zistené porušenie sa má považovať ten, kto podal žiadosť o poskytnutie pomoci, ale pri rozhodovaní o (výške) zníženia alebo vylúčenia je nutné stanoviť, do akej miery bolo konanie zavinené z nedbanlivosti alebo úmyselne samotným poľnohospodárom?“

O prejudiciálnej otázke

21 Vnútroštátny súd sa svojou prejudiciálnou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 23 ods. 1 nariadenia č. 73/2009 vykladať v tom zmysle, že nedodržanie pravidiel krížového plnenia príjemcom pomoci alebo osobou prevádzajúcou poľnohospodársku pôdu, ktoré vedie k zníženiu celkovej výšky priamych platieb alebo k vylúčeniu z ich poskytnutia, je v plnom rozsahu pripísateľné poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci.

22 Na úvod je potrebné pripomenúť, že článok 23 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 73/2009 stanovuje zníženie celkovej výšky priamych platieb, ktoré boli alebo majú byť poskytnuté poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci, ak povinné požiadavky v oblasti hospodárenia alebo požiadavky týkajúce sa dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu nie sú dodržiavané, kedykoľvek v priebehu kalendárneho roka, pre ktorý bola podaná žiadosť o poskytnutie pomoci.

23 Podľa článku 23 ods. 1 druhého pododseku uvedeného nariadenia sa zníženie celkovej výšky priamych platieb uplatní aj vtedy, ak dané nedodržanie súvisí s konaním alebo neplnením priamo pripísateľným príjemcovi pomoci alebo osobe prevádzajúcej poľnohospodársku pôdu.

24 Znenie tohto ustanovenia je jasné, pokiaľ ide o pripísateľnosť konania poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci, v prípade nedodržania pravidiel krížového plnenia príjemcom pomoci alebo osobou prevádzajúcou poľnohospodársku pôdu. Nariadenie č. 73/2009 však nespresňuje, či dôsledky konštatovania existencie úmyslu pripísateľného príjemcovi pomoci alebo prevádzateľovi sa majú tiež pripísať tomuto poľnohospodárovi.

25 V tejto súvislosti nariadenie č. 796/2004 spresňuje, že sadzba zníženia uplatniteľná v prípade konania poľnohospodára z nedbanlivosti je stanovená od 1 % do 15 %. Naproti tomu za predpokladu, že zníženie sa uplatní z dôvodu úmyselného konania poľnohospodára, je táto sadzba v zásade stanovená od 20 % do 100 %.

26 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že znenie článku 23 ods. 1 nariadenia č. 73/2009 samo osebe neumožňuje dať odpoveď na otázku, ktorú položil vnútroštátny súd.

27 V súlade s judikatúrou Súdneho dvora je na účely výkladu ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 21. júla 2011, Beneo-Orafti, C-150/10, Zb. s. I-6843, bod 41 a citovaná judikatúra).

28 V prvom rade treba pritom pripomenúť, že „pravidlo desiatich mesiacov“ obsiahnuté v článku 44 ods. 3 nariadenia č. 1782/2003, podľa ktorého na to, aby bolo možné požiadať o poskytnutie pomoci, musia mať poľnohospodári k dispozícii aspoň počas desiatich mesiacov pozemky zodpovedajúce ploche, na ktorú sa viaže platobný nárok, bolo nariadením č. 146/2008 znížené na jeden deň. Preto na to, aby poľnohospodár získal priame platby na rok, pre ktorý bola podaná žiadosť o poskytnutie pomoci, stačí, aby mal k dispozícii pozemok k referenčnému dátumu.

29 Ako teda vyplýva z odôvodnenia 2 nariadenia č. 146/2008, cieľom tohto zjednodušenia pravidiel poskytnutia pomoci je znížiť administratívnu záťaž tak vo vzťahu k poľnohospodárom, ako aj k dotknutým úradom.

30 Tiež z toho vyplýva, že vymedzený pozemok môže byť veľmi ľahko predmetom viacerých prevodov v jednom kalendárnom roku, čo môže viesť k zvýšeniu predpokladu, že samotný poľnohospodár, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci, neuskutočnil orbu na pozemku.

31 V druhom rade upustenie od „pravidla desiatich mesiacov“ viedlo k zmene článku 6 ods. 1 nariadenia č. 1782/2003 nariadením č. 146/2008, pričom toto ustanovenie bolo prebraté v článku 23 ods.1 nariadenia č. 73/2009, ktoré zakotvuje zodpovednosť poľnohospodára v prípade nedodržania pravidiel krížového plnenia s dodatkom, že poľnohospodár, ktorý požiada o pomoc na základe pozemku, nesie zaň zodpovednosť v prípade prevodu tohto pozemku počas celého roka, pre ktorý bola podaná žiadosť o poskytnutie pomoci.

32 Treba teda konštatovať, že článok 23 ods. 1 nariadenia č. 73/2009 nerozlišuje medzi prípadmi nedodržania pravidiel krížového plnenia vyplývajúceho jednak z nedbanlivosti a jednak z úmyselného konania príjemcu pomoci alebo osoby prevádzajúcej poľnohospodársku pôdu. Pripísanie poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci, dôsledkov vyplývajúcich z konania, ktorého sa dopustil príjemca pomoci alebo osoba prevádzajúca poľnohospodárske pozemky, nemožno teda vylúčiť.

33 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy musí byť výklad článku 23 ods. 1 nariadenia č. 73/2009 vykonaný so zreteľom na vývoj právnej úpravy uvedenej vyššie.

34 Z odôvodnenia 2 nariadenia č. 146/2008 vyplýva, že zjednodušenie prístupu k priamym platbám umožňuje poľnohospodárom ľahšiu dostupnosť k podporám v oblasti poľnohospodárstva. Okrem toho odôvodnenie 3 nariadenia č. 73/2009 pripomína, že poskytnutie pomoci podlieha požiadavke, podľa ktorej jej príjemca dodržiava pravidlá krížového plnenia.

35 Z toho dôvodu sankcia uplatniteľná v prípade nedodržania uvedených pravidiel predstavuje osobitný správny nástroj, ktorý je súčasťou systému pomoci v oblasti poľnohospodárstva, určeného na podporu dodržiavania týchto pravidiel.

36 V tejto súvislosti Súdny dvor opakovane pripomenul, že právne predpisy, ktoré boli porušené, boli určené len hospodárskym subjektom, ktoré sa dobrovoľne rozhodli využiť systém pomoci v oblasti poľnohospodárstva (pozri rozsudky z 18. novembra 1987, Maizena a i., 137/85, Zb. s. 4587, bod 13; z 27. októbra 1992, Nemecko/Komisia, C-240/90, Zb. s. I-5383, bod 26; z 11. júla 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Zb. s. I-6453, bod 41, ako aj z 5. júna 2012, Bonda, C-489/10, bod 30).

37 Z toho vyplýva, že poľnohospodár, ktorému bola poskytnutá pomoc, hoci skutočne nevyužíva pozemok, pre ktorý požiadal o priame platby, počas celého kalendárneho roku, musí čeliť riziku spočívajúcemu v pripísateľnosti nedodržania pravidiel krížového plnenia na tomto pozemku vyplývajúceho tak z nedbanlivosti, ako aj z úmyselného konania príjemcu alebo osoby prevádzajúcej uvedený pozemok, ktoré môže viesť k zníženiu celkovej výšky priamych platieb alebo k vylúčeniu z ich poskytnutia. Tento poľnohospodár môže teda niesť zodpovednosť za porušenie, ktorého sa dopustil príjemca pomoci alebo osoba prevádzajúca dotknutú poľnohospodársku pôdu, vrátane dôsledkov vyplývajúcich z úmyselného konania.

38 Odôvodnenie 57 nariadenia č. 796/2004 však uvádza, že zníženie celkovej výšky priamych platieb a vylúčenie z ich poskytnutia musí byť stanovené so zreteľom na zásadu proporcionality. Je preto potrebné preskúmať, či riešenie prijaté v predchádzajúcom bode je v súlade s uvedenou zásadou.

39 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že zásada proporcionality, ktorá je jednou zo všeobecných zásad práva Únie, vyžaduje, aby prostriedky stanovené v ustanovení práva Únie boli primerané na dosiahnutie sledovaného cieľa a nešli nad rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie (pozri rozsudok z 12. júla 2012, Association Kokopelli, C-59/11, bod 38 a citovanú judikatúru).

40 Z bodov 34 až 37 tohto rozsudku vyplýva, že zodpovednosť poľnohospodára, ktorý požiada o poskytnutie pomoci, vyplývajúca z nedodržania pravidiel krížového plnenia tak z nedbanlivosti, ako aj úmyselným konaním príjemcu pomoci alebo osoby prevádzajúcej poľnohospodársku pôdu, umožňuje dosiahnuť cieľ, na ktorom sa zakladá systém zníženia celkovej hodnoty priamych platieb a vylúčenie z ich poskytnutia, ako ho pripomína odôvodnenie 3 nariadenia č. 73/2009, a to dodržiavanie základných právnych predpisov v oblasti životného prostredia, bezpečnosti potravín, zdravia a životných podmienok zvierat, ako aj dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu v rámci spoločnej organizácie trhov.

41 Čo sa týka otázky, či takáto zodpovednosť poľnohospodára, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci, ide nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie uvedeného cieľa, treba uviesť, že poľnohospodár, ktorému je poskytnutá pomoc, sám nesie zodpovednosť vo vzťahu k správnym orgánom. Ako to však správne tvrdia holandská vláda a Európska komisia, nič nebráni zmluvným stranám zmluvy o prevode poľnohospodárskej pôdy, aby si navzájom dohodli presnejšie ustanovenia týkajúce sa finančných rizík takejto zmluvy, vrátane rizika prípadného zníženia alebo vylúčenia poľnohospodárskej pomoci. Okrem toho aj v prípade neexistencie takéhoto ustanovenia uplatnenie mechanizmov občianskeho práva, ktoré umožňujú poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci, chrániť svoje záujmy, nemožno automaticky vylúčiť.

42 Pripísanie porušenia, ktorého sa dopustil príjemca pomoci alebo osoba prevádzajúca poľnohospodársku pôdu, v plnom rozsahu poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci na pozemok, na ktorom bolo konštatované porušenie pravidiel krížového plnenia, preto nejde nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie sledovaného cieľa.

43 Okrem toho je potrebné uviesť, že ak poľnohospodár, ktorý sa dopustil porušenia, alebo poľnohospodár, ktorý vlastnil dotknutý pozemok k referenčnému dňu, nepožiadajú o poskytnutie pomoci, nijaká sankcia nemôže byť uložená. Systém zníženia celkovej výšky priamych platieb alebo vylúčenia z ich poskytnutia je správnym opatrením súvisiacim s podnetmi vo forme priamych platieb.

44 V dôsledku toho treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 23 ods. 1 nariadenia č. 73/2009 sa má vykladať v tom zmysle, že nedodržanie pravidiel krížového plnenia príjemcom pomoci alebo osobou prevádzajúcou poľnohospodársku pôdu, ktoré vedie k zníženiu celkovej výšky priamych platieb alebo k vylúčeniu z ich poskytnutia, je v plnom rozsahu pripísateľné poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci.

O trovách

45 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 23 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 73/2009 z 19. januára 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory pre poľnohospodárov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa ustanovujú niektoré režimy podpory pre

poľnohospodárov, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1782/2003, sa má vykladať v tom zmysle, že nedodržanie pravidiel krížového plnenia príjemcom pomoci alebo osobou prevádzajúcou poľnohospodársku pôdu, ktoré vedie k zníženiu celkovej výšky priamych platieb alebo k vylúčeniu z ich poskytnutia, je v plnom rozsahu pripísateľné poľnohospodárovi, ktorý požiadal o poskytnutie pomoci.

Podpisy